

Entrevista a Joan Mas i Jaurés

Actor i director del grup de teatre El Cocou

“No volem fer un teatre de Festa Major, volem fer un teatre crític i reflexiu”

Joan Mas i Jaurés va néixer el 13 de juliol de 1974 a Arenys de Munt. Com molts arenyencs, de jove participava a les colònies, al grup de teatre del Centre i a d'altres activitats del poble. Per això, un cop acabats els estudis de diplomàtic en investigació privada i en criminologia i després de treballar quatre anys i mig de detectiu privat a Barcelona, va sentir que trobava a faltar aquella activitat lúdica i cultural i el 1999 va decidir tornar a casa. Aquella nostàlgia va ser el fonament del col·lectiu de teatre El Cocou.

Quin és l'origen d'El Cocou?

Quan vaig tornar de Barcelona, en una conversa de bar amb l'Albert Puig, en Xavi Ruiz i la Maira Comalat, parlàvem de fer un teatre diferent, dèiem que estàvem cansats de fer vodevils i pujar a l'escenari per intentar fer riure; volíem fer obres que diguessin alguna cosa, provocatives, que la gent sortís del teatre reflexionant, indignada o contenta, o pensant sobre l'espectacle, però no pensant si ho havíem fet bé o malament i si érem o no graciosos; volíem portar el públic a la reflexió, a plantejar-se coses... i d'aquí en surt El Cocou.

Tu abans ja havies fet teatre...

Sí, vaig començar als 8 o 9 anys. La Montse Fontbona i la Neus Llinars ensenyaven els *nanos* a pujar dalt de l'escenari, i intentàvem fer una obra de teatre. Ens trobàvem els divendres, era una activitat extraescolar. Vaig anar fent teatre al Centre Moral, fins que als 17 o 18 anys en Mingo (Domingo Parera) em va agafar per fer una obra; després vaig entrar als Pastorets fent de Mataties amb la direcció de Salvador Fontbona i Domingo Parera, i després, quan hi va haver el canvi i en Baldomer Torrent va agafar la direcció dels Pastorets vaig continuar fent de Mataties i Jonàs. Amb això vaig anar aprenent, perquè feia de Mataties amb en *Kai* (Jordi Puig) i assajava amb gent que en sabia. Quan tenia 22 anys vaig trobar feina del que havia estudiat i me'n vaig anar a Barcelona..., desconnectes del que era el món del poble, i llavors ho enyores... A mi m'encantava fer de detectiu, però et plantejges o treballar o viure... t'has de decidir.

T'ha ajudat la feina de detectiu per fer teatre?

Sí, perquè la feina de detectiu consisteix a obtenir informació, i per fer-ho la majoria de vegades has d'anar amb mentides, fent un paper, t'has de presentar com la persona que no ets... Has de tenir control del cos, saber estar en un lloc, saber formar part d'un paisatge sense que et delatis.

Tornant als orígens d'El Cocou, dius que vosaltres volíeu fer un teatre diferent del que es feia al Centre...

Sí, el que es fa al Centre és vodevil i del gènere de la comèdia... Bé, jo hi surto i continuo fent-hi teatre... és divertit... No reneguem ni molt menys del teatre del Centre, hi ha molt bona col·laboració, en Domingo ens ha ajudat en aquesta última obra de La batalla de l'Ebre... però el que El Cocou pretén és fer un teatre que sigui reflexiu, dir alguna cosa, no fer un teatre de Festa Major, volem fer un teatre crític, que cridi l'atenció...

I per què el nom d'El Cocou?

Vé del nom amb què aquí a Arenys de Munt, i només a Arenys de Munt, designem els castells de sorra. Enlloc més fan servir aquesta paraula per referir-s'hi, ni a Arenys de Mar... per tant, és una manera de fer veure clarament que som d'Arenys de Munt. I el perquè d'aquesta paraula... no hi ha cap motiu concret, en qualsevol cas està relacionada amb la Riera, amb la sorra, amb els arenys, i és per tant un nom bastant identificatiu. A més, la fonètica és rotunda: Cocou! Curt i fàcil de recordar.

Repassem la vostra trajectòria. Comenceu el 1999 amb 'Civilitzats, tanmateix', de Carles Soldevila. Per què aquesta obra?

Sí, es va estrenar el 4 d'abril de 1999. Érem l'Albert Puig, la Maira Comalat, en Xavi Ruiz i jo. A l'obra es planteja una situació en la qual un matrimoni i un amic han de començar de zero en una illa deserta després d'un naufragi. Nosaltres també començàvem de zero, hi havia un cert paral·lelisme amb l'argument. A l'obra es planteja la possibilitat de muntar un trio i tenir relacions sexuals entre tots tres. Parlàvem de sexe, per tant, i ens agradava trencar un tabú. A més, al final de l'obra es planteja que un món sense la institució del matrimoni pot funcionar...

És un bon punt de partida per presentar la vostra posició ideològica... Sí. Ens va agradar per això. I es van fer petons a l'escenari, una cosa que aquí al Centre no ho havíem fet mai. Acabàvem l'obra amb un petó, que va ser una mica una revolució al teatre d'Arenys de Munt... A part d'això, també al pròleg d'Antoni Cantallops, escrit per ell, es plantejava si el sistema de la família és bo i si hi ha altres possibilitats... era una mica trencador.

Després vàreu fer l'espectacle 'Segle XX: Poesia i Revolució'... Sí, la direcció i la idea eren d'Antoni Cantallops. Era un recull en què hi havia vídeo, recitació de poesies i cançons, interpretades per la Maira, representatives del segle XX. Va ser l'espectacle que va voltar més: a Girona, a les festes de Gràcia, dos cops a les Cotxeres de Sants, a la Universitat de Barcelona, i a Celrà i a Barberà del Vallès.

I després ja vénen els Pastorets...

Sí, ara aquest 2005 serà el sisè any que els fem, els dos primers anys van ser els castellans i els tres últims els musicals. Tot va venir quan al Centre Moral en Baldomer va deixar de fer els Pastorets i la junta ens va venir a buscar per fer-los. Vam dir que sí, però amb la condició que poguéssim fer els Pastorets que nosaltres volguéssim, encara que no tinguessin res a veure amb els que es feien fins llavors. Volíem fer una cosa diferent de l'Estel de Natzaret, i vam buscar un text, que ja s'havia representat aquí, als 80, dirigit per Salvador Fontbona, que era El naixement de Jesús o els Pastorets catalans, de Lluís Millà, del 1932. Fins i tot vam anar a veure la família de Millà per informar-nos de per què els havia fet d'aquella manera, per què els dimonis parlaven castellà i els pastors no els entenien. Era una paròdia de la mesura que hi havia hagut en l'època de la dictadura de Primo de Rivera que imposava que tota obra havia de tenir un 20 per cent de presència del castellà, i Millà ho va recrear fent que aquest percentatge fos el paper dels dimonis.

I com es van rebre, uns Pastorets amb els dimonis parlant en castellà? Quan al 1980 els havia fet en Salvador Fontbona sí que va haver-hi problemes. Hi va haver gent de l'exMoviment que es va queixar, va reclamar respecte... a més, s'havia creat la barriada de Sant Carles feia poc, hi havia molts immigrants... Després es van tornar a fer, amb tot el text traduït al català. Amb nosaltres, el 2000 i el 2001, ningú no es va queixar. Al tríptic de l'obra ja ho explicàvem molt bé, s'hi exposava el que havia passat, l'origen de l'obra de Millà i les circumstàncies en què s'havia fet.

I per què passeu a fer els Pastorets musicals?

El 2002 vam decidir canviar. Tot va venir d'un dia que una colla veníem de Llívia i escoltàvem al cotxe Mar i Cel, i vam començar a parlar-ne, ens vam anar animant i vam decidir tirar-ho endavant, tot i que tenim poca idea de música. Jo vaig escriure cançons i lletres i quan les donava als actors hi feien la seva aportació, les variaven i les adaptaven al seu paper... De fet, al programa ja exposàvem amb claredat les nostres intencions i hi reproduïem la frase de la Casta Diva "*podran dir que no canto bé, però ningú no podrà dir que no he cantat*". Van tenir molt d'èxit, tant que des de llavors no hem deixat de fer-los. Ara la Montse Fontbona porta la direcció musical i la Núria Colomer ha aconseguit crear una orquestra, el meu germà dels Skafam també hi canta... o sigui que amb tres anys hem creat un engranatge cada cop més complet.

Després heu fet feu 'Sklaus'...

Sí, aquesta obra neix d'uns *nanos* que estaven estudiant Filologia i havien trobat una obra en castellà que explicava l'evolució de l'espècia humana, com des d'Adam i Eva arribem a ser esclaus del sistema capitalista i d'una societat que necessita comprar... Era en castellà però ells mateixos la van traduir i me la van passar muntada.

Llavors va venir 'Publikum'. Us vau atrevir amb Peter Handke, Déu n'hi do... Sí, però vam agafar la idea i en vam fer una adaptació. Per la Festa Major de 2001 l'obra de teatre programada era costumista, de principis de segle, però era molt curta i faltava temps per omplir, i van proposar als d'El Cocou que féssim una introducció de mitja horeta. Era Sant Martí, Festa Major, amb la gent que va al teatre perquè és Festa Major, i vam dir de fer Publikum, l'Albert Puig, jo i en Xavier Vallalta, que feia de cambrer de bar. És una obra provocativa, en la qual els actors s'encaren amb el públic, l'insulten, i li retreuen que l'anada al teatre sigui més un acte social que no pas cultural... bé, hi va haver força malestar. A nosaltres ens va agradar, però no va ser gaire ben rebuda, el públic se sentia agredit, insultat, i ens van escridassar... però això vol dir que la provocació va funcionar... vam poder demostrar el tipus de teatre que volem fer.

Ens queda parlar de 'La Nau'...

La vam fer el juliol del 2003, per Sant Zenon, el dia del boicot a Sant Zenon. Era una obra utòpica, com la primera, però la idea principal va canviar una mica. Jo al final volia lligar l'obra amb el tema de la caiguda del mur i la música de The Wall, però no va acabar de sortir com jo hauria volgut... L'obra va sortir bé, a la gent va agradar, però la idea que jo tenia no es va realitzar com m'esperava.

I l'any passat veu fer 'Tres en joc'. Com va anar ?

Era una obra protagonitzada per la Marta Martori, on una noia ha de decidir amb quin dels dos nois que la festegen es queda. Ella intenta imaginar-se com serà el futur amb cadascun d'ells però al final es queda amb la seva millora amiga; és una obra on es planteja una relació homosexual. Es va representar a Arenys de Munt i també ens van contractar per participar a la VII Mostra de Teatre Dani Tapias, al Casal de Sant Andreu de Llavaneres, on vam tenir una acollida molt bona.

A part de teatre, El Cocou feu d'altres activitats...

Sí, col·laborem amb els Skakejats, hem fet algunes presentacions de la Primavera de les Arts, i fa dos anys vam muntar el pregó de la Festa Major de l'Ajuntament, que... vaja, mai el pregó d'Arenys de Munt havia sortit dos cops amb mitja pàgina del diari...

Per què? Què vau fer?

Vam fer córrer que vindria un personatge molt important del món de la política (Jordi Pujol) i va *colar*: Nosaltres reclamem que si se'ns demana de fer una cosa se'ns deixi fer d'acord amb la nostra idea. Sabem on podem arribar i on no; un pregó de Festa Major ha de ser divertit i descarat, i es va plantejar una caricatura de Jordi Pujol. Vam aconseguir un cotxe oficial, vam crear molta expectació... i quan va sortir un *nano* amb una carota d'en Pujol del maleter del cotxe oficial... doncs sí, hi va haver gent que es va enfadar, ens van dir que era poc correcte políticament, però bé, ja era això...

I ara parlem de l'última obra, 'Llibertat: la batalla de l'Ebre'. Voleu contribuir a recuperar la memòria històrica, oi?

Sí, crec que s'ha explicat poc la Guerra Civil, a les escoles no se'n parla prou. Tot el que jo sé d'aquella època és a partir de l'explicació directa de la meva àvia, per això ho he viscut d'una manera molt humana, poc política; he viscut la guerra com una cosa màgica, romàntica: no conec el meu avantpassat que hi va estar, el meu avi, i ho sé tot per les explicacions de la meva àvia.

El text és teu?

Sí, però en realitat és de la gent que va estar-hi. Per exemple, l'expressió "ferida de sort", per referir-se a la ferida no excessivament greu que permetia als combatents tornar a casa, la vaig treure d'un programa de televisió en què tres homes grans parlaven de la seva experiència a la Guerra Civil.

A l'obra has volgut fer un tribut a l'heroi anònim, encara que tots acaben lluitant i morint per la República...

Sí, però també acaba amb una referència al *Che* Guevara, per dir que cal lluitar per allò que cadascú cregui. A més, els que acaben morint a l'obra no ho fan per la República ni pels comandaments, ni per Negrín, sinó per la democràcia, per les seves idees, per la llibertat...

Quins grups o quines obres de teatre t'han agradat especialment? Algun espectacle de la Fura dels Baus m'ha agradat molt però n'he vist algun altre que em va atabalar força. Em va encantar l'obra Mein Kampf, que vaig veure al Tantarantana i que després van fer aquí a Arenys de Munt, en què esquarteraven un pollastre de veritat en escena..., allà a Barcelona senties l'olor de la sang i tot. El Teatre dels Sentits d'aquells argentins que van venir al Grec també em va encantar. Em va agradar L'home de teatre (de Thomas Bernhard), amb Lluís Homar, que feia dues hores de monòleg a la sala Fabià Puigserver. I els musicals: al Tívoli vaig anar a veure Fama i em va agradar... d'allà en vas traient idees... t'adones que tampoc no cal fer molta coreografia: poses música, llums, que la gent quedi impactada i... flipes! Les grans produccions també, però els clàssics em costen d'aguantar. Tot i que els muntatges de Shakespeare d'Àlex Rigola, el director d'ara del Lliure, m'agraden molt: és atrevit i descarat... la manera de plantejar-ho és bona, perquè experimentes sensacions... com les de Rubianes, que et fa riure molt.

Javier Guallar i Pere Franch

“A l'Escola de Teatre ensenyem a desinhibir-se dalt de l'escenari”

Vosaltres també porteu l'Escola de Teatre del Centre Moral. Com va començar? Hem heretat l'escola de teatre d'en Baldomer Torrent. Quan ell deixa l'escola, el teatre a Arenys de Munt queda sense res. Només hi ha el grup gran del Centre Moral, que fa dues obres a l'any, i nosaltres, però ja està. No hi ha un planter de teatre per a joves, trobem a faltar un tipus de teatre per passar-s'ho bé, per desinhibir-nos...

I què hi feu, ara a l'Escola?

Ara a l'Escola de Teatre hi ha 25 estudiants de 8 a 14 anys. El Cocou coordina l'escola i hi aporta els monitors. Va començar a funcionar el febrer d'aquest any, i creiem que de cara a la temporada que ve augmentarà. L'objectiu d'aquest primer curs era sobretot ensenyar els nens a estar dalt d'un escenari, i per això vam treballar jocs i activitats d'expressió corporal. Vam fer que tots estiguessin tota l'estona dalt, el decorat eren ells mateixos. Al final tothom acabava rient i cridant i així aconseguíem la desinhibició dalt de l'escenari.